

Når jeg tænker tilbage på Vosborg, forekommer det mig, at vi var på ferie deroppe hver eneste sommer, og det passer nok ikke, men det har alligevel været mange gange både i barndom og ungdom. Desværre begyndte jeg først i 1911 at føre en slags dagbog ellers ville det have været en god støtte for hukommelsen. Men dejlige ferier var det i hvert fald altid.

Rejsen derop tog lang tid. Især den lange strækning fra Esbjerg til Vemb, hvor vi holdt ved alle stationer - og blev trætte og gnavne. Men når vi først var forbi Ulfborg og kunne begynde at skimte "Nørre Vosborg med dit skovbjerg", som Valdemar Rørdam så treffende har skrevet, lavede vi svært op.

Vi kom som regel ved aftenstid. Og der på stationspladsen holdt Peter i sort liber med sølvknapper, blandskygget kasket og med den store charabanc, hvor der var god plads både til folk og bagage. Så gik det rask ud ad landevejen, og aldrig glemmes lyden og fornemmelsen af vognens rumlen gennem porttårnet, over de toppede brosten op gennem avlsgården, over voldgraven med den murede bro, og med et vældigt sving i fuld fart op foran hovedtrappen i søndre hus, hvor bedstemor, Thilde og eventuelle gæster tog imod.

Så fik vi te og verdens bedste hjemmebagte knækbrød bla - Og nu var det spændende, hvor man skulle bo. Der var mange muligheder - mindst 10. Fik man familiegæstekammeret i frontespicen mod gården, kunne man ligge og fryde sig over den spinkle sprindstråles plasken, en lyd som heller aldrig glemmes.

Fik man derimod det "fine" gæstekammer bag salen i nordre gavle, var det skræppende gæd fra avlsgården, der vækkede en. Dejligt var det den første morgen at vågne op og tage det hele i besiddelse igen.

Selv om vi havde stor respekt for "bedstemor Vosborg". gift med Henrik Stampe Valeur (mors far) fra bryggeriet Urban i Ålborg, havde vi det meget frit deroppe. Vi skulle bare passe spisetiderne. I ferietiden var der et meget langt bord i spisestuen, som havde to fags vinduer både i øst og vest i hovedbygningen. En kæmpemaskine (samovar) stod ved bedstemors plads for bordenden. Efter morgenmaden var der andagt, hvor bedstemor læste et lille stykke og hendes søster Dorthea - tante Dorthea (enke efter distriktslæge L N Benzon) spillede til salmerne på det gamle flygel.

Da der var høje konsolspejle, kunne det somme tider knibe med Alvoren, når man så forsamlingen spejle sig både i øst og vest. Jeg var så heldig at kunne beherske mig, men det kneb tit for Asta og Tutte (Marie Elisabeth Roepstorff).

Så var vi parate til at tage fat. Først tårnet, ikke nogen pryde for Predbjørn Gyldenstjernes anselige bygning fra 1548. Det var bedstemors far, etatsråd Evald Tang, der 1868 - foruden de takkede gavle - satte det store firkantede trætårn midt på østre hus. Men når man først stod deroppe, tilgav man ham gerne. Først ser man ned på det lave, nordre hus, hvor det var spændende at følge familielivet i storkereden ovenfra. Videre ser man ned på den fine mønstrede brolægning i borggården og ud over volde, grave, parken, avlsgården og porttårnet fra 1890, bygget i stil med hollandske byporte. Lidet længere ude de fire plantager, marker og enge, og i nærheden Niels Bugges voldsted, langt mod vest, hvor storåen løber ud i Nissum Fjord, ser man de hvide kirketårne som sømærker, der lyser hele synsranden rundt. Ikke mange steder i det flade

vestjylland har man så vældigt et udsyn - tværtimod var det næsten det bedste af det hele.

Men det blev for vanskeligt at vedligeholde, så det og de takkede gavle blev fjernede ca 1960.

Når man kom ind af den kompose dør midt på sydfløjen, som E Tang beggede 1839, fik man lige mod et stort spejl mellem to trapper. Den ene var en attrap for symmetriens skyld. Den anden førte op til bl a bedstemors soveværelse, familiegæsteværelset og det lille ottekantede spir med løgkuppel midt på taget. Det var lettere at bestige end tårnet, men så var udsigten heller ikke så storslået. Alligevel var det spændende at se ud ad de kulørte ruder og skændes om, hvilke farver der gav det flotteste syn. På loftet lugtede der stramt af røgede skinker og pølser - måske også af løbesod? I den vestlige gavl var "det blå kammer". Ved hjælp af en kasse bygget ind under taget, kunne der stå tre senge på rad. Det var et udpræget barnegæstekammer, og vi skændtes bravt om hvem der skulle ligge med benene "inde på loftet", da det gav mindre bevægelighed. Det var vist også et slags forrædskammer; der stod altid et par store sukkersække, som vi dog ikke forbrød os mod. Neden under gik en lang gang i næsten hele sydfløjens længde med vinduer mod gården. Det var en ordentlig rejse fra det store køkken med murstensgulv, vinduesbænk, bord og en kæmpevandtønde, og helt op til spisestuen i hovedbygningen. Men på en eller anden måde blev maden ikke kold. Jeg husker nogle store, buede metallåg, som blev lagt over fadene; de var vist fra England.

Fra enden af den lange gang førte en bred, hvidskuret trappe op til salen, som spændte over fire fag mod øst og fire mod vest. Jeg ved ikke, hvor lang salen var, men bortset fra et par værelser i gavlen, var det hele den store bygnings længde, så der kunne dækkes nogle lange borde ved festlige lejligheder. Gulvet var hvidskuret, og på de steder i begge ender af salen, hvor der før havde været kaminer, stod store skabe. Over det ene hang et skummelt billede af Niels Bugge, som havde bygget det første Vosborg ca 1332..

Langs væggene stod mange kønne, gamle møbler, som også bedstefar Valeur havde været med til at skaffe på egnens auktioner, bl a egetræskisten, mor arvede, og som min søster Asta i Skibelund fik. Den står nu hos Bodil la Cour Pedersen i Ringe. Mor og moster Gunild arvede også et par store, malede kandelabre i træ, som de dog lod stå deroppe. Jeg skulle arve bedstemors sybord med lyrefoden, som stod ved Thildes vinduesplads i karnapstuen, men mor gav os det til vores bryllup den 14de i 10.25 med penge til at få det gjort i stand. Det var vist kun hendes gudbørn, der skulle arve en ting. Ellen Røpstorff fik en lille lav, hvid-og guldlakeret stol med blåt betræk Bag salen i nordvest lå "det hvide kammer" med en stor himmelseng, og mod nordøst "det fine værelse" med gardiner for en lille afdeling med to senge. Der var et mørkt grønt lys i stuen fra de kæmpestore lindetræer ved indkørslen. I sydvest lå "lærerindeværelset". I 1868 førtes sydfløjen ved en mellembbygning i 1½ halvanden etage frem til østre hus.s facade. Den var i "gotisk" stil med spidsbuede vinduer og balkon med balustrade. Der oppe fik mor, moster Gunild Ingerslev og moster Ingeborg

Roepstorff en dejlig stue med to små sovekamre, samt klaver og møbler fra deres ålborghjem (min høje kommode). Morbroder Hans gik på latinskolen i Viborg og boede derude. Da deres far i 1877 blev gift med bedstemor og købte Vosborg af sin svigermor Elise Tang født Fenger, død på Vosborg 1885, fik de der et godt og trygt hjem i ungdomstiden og op gennem alle årene. Især da bedstefar Valeur døde allerede i 1880. Deres egen mor døde juleaften 1867 kun 26 år gammel fra de tre små piger på 4½ år, 3 og 1½ år og Hans, som blev døbt ved hendes kiste. Bedstemor Vosborg var 39 år, da de blev gift og fik ikke selv børn.

Det var måske ikke så let at tage imod de store piger (som også var knyttet til Brummers i Egtved, hvor mor gik til præst og blev konfirmeret, men der udvikledes et nært venskab mellem dem, især jo ældre de blev, så hun virkelig blev deres mor og vores kærlige bedstemor, som altid tog så godt imod os.

For nede i hovedbygningen fra 1548 var der foruden omtalte spisestuen "kongestuen" af samme størrelse og også gennemgående med vinduer mod øst og vest. Den var meget smuk med fine gamle møbler, som Niels Kier Tangs hustru, Marie Catrine Meinert, "grandmamma" fik til sit bryllup i 1797, og i det lille gule kabinet bagved stod de fine empiremøbler fra 1805 fra Molly Elise Tangs hjem på Christianshavn. I både spise- og kongestue var der meget smukke gamle døre, og i spisestuen to kønne hjørneskabe. Desuden en meget gammel fin kakkelovn med billeder af Neptun på siden. Bag kongestue mod øst et stort værelse, som engang havde været kapel. Her og i kongestuen og kabinettet boede Frederik d VII og grevinde Danner, da de med følge besøgte Vosborg i fire dage i 1861.

Gaertner Sørensen, som oplevede fem generationer på Vosborg, fortæller, at der inden den store begivenhed blev ryddet op som aldrig før, og han var med den kongelige vogn og røde kusk rundt til egnens præstegårde for at skaffe de jordbær, køkkenet forlangte. I sydøsthjørnet af beboelsesfløjen, sydfløjen, var der først karnpastuen, som var den egentlige opholdsstue med to lange sofaer og bæk rundt i karnappen, samt bedstemors svbord m v. Der var plads til mange, når vi samledes til højtlesning, sang eller holdt mørkning, medens bolchedåsen gik rundt og bedstemor fortalte. Efter karnapstuen kom "skabsstuen" med store hollandske skabe og bedstefars store skrivebord. Derefter et par værelser og en havestue, hvor bedstemors mor boede til sin død 1885. Så kom jomfru Smistrups værelse helt nede ved køkkenet. I alle rummene var der selv om de vendte mod syd - et mærkeligt dæmpet lys, da den indre vold i 5-6 meters højde gik tæt på huset. Der var kun lidt blomster og en havegang imellem. Den endte i et muret lysthus åbnet mod øst "Mollys hvile", hvor vi tit spiste eller drak kaffe, når vi ikke var så mange. Tingene kunne let rækkes ud af spisekammervinduet. Der samledes man til læsning og håndarbejde, og der blev bælget i spandevise af ærter til hjælp i køkkenet, der i mange år blev styret godt af jomfru Johanne Smidstrup. Hun holdt meget af mor, så Asta og jeg arvede hver 100 kr, da hun døde.

Vestre hus er nok den kønneste af de fire længer, der omslutter borggården. Det er bygget 1748 af Christen de Linde Leth, landsdommer og byfoged i Holstebro. Huset er opført på grundmuren af et tidligere hus, så de stensatte, uhyggelige kælderrum er

meget ældre. Dernede sad tæterkvinden "lange Maren" lænket til muren. Hun mente, at når hun havde s,ist syv barnehjerter, kunne hun flyve, men hun nåede kun de fem, inden hun blev hængt som heks. Her sad også jørgen fra H C Andersens fortælling: "En historie fra klitterne", som har flere gode beskrivelser fra Vosborg. Fra den sydlige dør kommer man ind i et lille museum med mange mærkelige ting, og bagved det et kontor med skrivenult og mange gamle regnskabsbøger. Hele midten af huset var bibliotek med bøger, mange værdifulde, fra gulv til loft i mange afdelinger. Der kunne vi godt lide at være, men der var mørkt, da to kæmpelinde træer skyggede mod øst og mod vest gik den høje vold helt tæt på huset. Der var en mærkelig hængemt lugt af gamle bøger. I nordgavlen var bullardstuen, hvor vi lærte spillet af ældre gæster og skændtes meget, men morede os dejligt. Jeg tabte som regel og fik en stor gæld, som blev indfriet i kager hos bageren i Vemb.

Nordre hus fra 1689 var et kønt, lavt bindingsværkshus. I den østre gavl ovenpå var "øverkammeret", et hyggeligt lille rum med to alkover. Det var gerne drengene, der sov ovenpå. Nedenunder var der stryge- og rullestuer, hvor der også blev redt op af og til. Så var der et værksted hvor "Carl snedker" regerede. Han hørte hjemme i Ulfborg, men boede lige så meget på Vosborg. Han kunne "standre" alt og der var altid nok der skulle ordnes og repareres på den store gård, så han var helt uundværlig. Han døde kort tid før bedstemor i 1928 og har nok været på gården næsten lige så længe som hun. Så var der vognport med to lukkede vogne og den store charabanc, og der boede Peter kusk ved siden af hestestalden. Han og de to brune heste var lige velnærede, selv om de blev brugt meget.

På taget boede den sidste storkefamilie. Der havde ellers været mange år før i tiden - ca 20-25. Jeg mindes i hvert fald 12-13 på hovedbygningen, avlsgården, porttårnet og Vosborg lille. Forpagterboligen udenfor voldene var også en meget gammel bindingsværksbygning, men i de senere år blev der bygget en køn forlængelse i gavlen mod syd. Lige udenfor porttårnet med den pæne teglstensmur, der afsluttede den østlige ende af den lange avlsgård, byggede etetsråden i 1853 "Vosborglille" i stil med hovedbygningen, da hans ældste brøder, præsten Peder Tang blev emeritus, død 1876. Den blev senere overladt til bedstemors næst yngste søster "tante Milly", som oprettede et børnehjem. Der var altid godt at komme, og mange af de ældre feriegæster sneg sig tit ned til en kop formiddagskaffe hos hende og hendes gode medhjælp gennem mange år - Louise Meder.

Nede i nørrehaven blev der bygget et lille hus til gartner Sørensen f. 4/11 /1830. Han kom til Vosborg allerede i grandmamas tid og var ældre end bedstemor og hendes søstre. Han var gårdens trofaste ven og en stor beundrer af slægten, Han var en meget dygtig gartner gennem de mange år, og der var nok at se til. Nørrehaven var mest urte- og blomsterhave og der skulle meget til af begge dele. Jeg ser endnu det "læs" af afskårne blomster, der kom om morgenen og skulle fordeles i mange vaser til de mange stuer. I 1910 på hans 80 års fødselsdag, skrev mor et lille vers til ham med en flaske champagne:

1 Kære gamle Sørensen

vore vosborgdages ven

altid midt i travl debat

til en lystig spas parat

endnu klinger Deres latter

og skønt vi det neppe fatter

skaber De et blomsterflor

Pryder dermed mangt et bord

Ja, ham skulle vi altid ned at snakke med, når vi var kommet. Somme tider vankede der et lille glas vin eller en særlig fin rose, jordbær eller andet. Og så sagde han: "Tak for nærværelset"

I sønderhaven, som lå godt i læ bag de meget lange lader, som Peder Tang lod bygge af norsk tømmer i 1788-1790, var der frugttræer og bærfrugt. I stikkelsbærtiden måtte man ikke begynde at spise, inden modenheden var godkendt af bedstemor og gå lidt forsigtigt frem i starten. Så var reglen, at man måtte forsyne sig to gange om dagen

"Fruens have" lå bagved nordre hus, hvor volden mod nord var trukket væk fra huset og hvor der var en rest af østre vold, så der blev en lille fredelig plet. Hvis man derfra gik op på volden, kunne man gå hele volden rundt og ende ved den sydlige ende af voldanlægget, hvor der stod to små kanoner, som vist aldrig havde været i brug.

Uden for voldene lå hele den store have - eller rettere park. Der var en stor plads som i E Tangs tid blev brugt til store folkemøder en gang om måneden om sommeren. Der var åbent hus med foredrag, sang og taler, og der kom mange. Jeg har da også oplevet stor basar på pladsen med en mængde mennesker. En sommer spillede vi der: "Abe-katten" i ældgamle kuliser, til stor fornøjelse - især for os selv, vosborglillerne og gårdens folk. Der kom mange mennesker om søndagene, hvor der var fri adgang til

til park og have, man skulle bare gå til døren og spørge om lov. Vi børn var slemme til at vigte os med, at vi hørte til stedet og skulle rigtig vise os for de fremmede

Engang var vi roet ud i båden i den anledning kom jeg mindre godt fra det, da jeg plumbede i den mindre voldgrav, da jeg skulle springe rigtig elegant i land. Det havde gæsterne nok nogen glæde af, men jeg var færdig med at vigte mig foreløbig.

Men det hørte nu til feriens orden, at man enten faldt i voldgraven eller springvandet i gården. Lulle Ingerslev (nu Krøjgaard) rendte rundt på kanten af springvandet for at demonstrere, hvordan hendes ældre søster engang var kommet af sted:

"Sådan gjorde Ida" og så faldt hun selv i. Voldgraven omsluttede hele den store park, og i gamle dage kunne man sejle hele vejen rundt, men nu var det kun vestre og delvis nordre grav fremkommelig. Foruden båden var der vandski: et par lange

pontoner forbundet med et højt sæde, hvor man så sad og padlede og kunde skyde en ret god fart. De var meget yndede. De og båden lå fortøjet ved et andet gammelt

lysthus "Noe og Nanna". På en lille ø overfor var rejset en mindesten for etatsråd Tang. Der var en halv snes broer over voldgravene. Den flotteste var: Højenloftsbroen

for enden af vestre grav. Lige til venstre for den i en lun krog inden for ydervolden stod H C Andersens bæk, hvor han skrev det lille vers 10-7-1899:

2 Kære gamle Sørensen

endnu vores gode ven

på den store festdag vi

beder Dem at skænke i

festlig champagnebrus

den skal ikke give rus

altid frisk De var som den.

men kun sige vores ven

6

Her under det blomstrende hylde træ
vi sidede mod vinden i dejligt læ
og se over buske og træers top
smukt Nørre Vosborg løfter sig op
med tårn og med gavl som i gamle dage
og gennem vor tankk minderne drage
om Bugge og Bodebusk til Peder Tang
sært tankerne svulme og blive til sang.

Længere nede ad nordre grav var en smal vindebro, næste kun et gangbræt. Derfra kom man over til "eremithytten" - en miniaturredkirke eller kapel, hvor det eneste lys kom fra ruderne i et lille spir over alteret. Ydersiden og taget var strå-dækket, indvendig var væggene beklædt med mos i brede hvide og brune fæxer striber. En lille hvid mosdue svævede over alteret. Både bedstemor og hendes mor brugte stedet til andagt. Vi andre syntes, det var lidt mørkt og uhyggeligt. Det lå lige op ad vestre vold og var næsten begravet af buske og bregner. Kapellet er nu fredet ligesom hele ejendommen.

I bedstefar Valeurs ~~xxx~~ korte tid på Vosborg nåede han at udrette meget, selvom han beholdt bryggeriet Urban i Ålborg. Han anlagde bl a fire plantager på ialt ca 20 tdr land mellem gården og storegen ved Skærum mølle. Aborreparken - den mindste - lå tæt ved nørrehaven og havde en dam med åkander og nogle ældgamle fisk. Der næst "løvplantagen". Begge havde pænt anlagte gange med bænke osv. Ludvig Ingersle som elskede Vosborg og holdt så mange ferier han kunde deroppe, tilbragte megen tid med at holde rent i plantagerne, og han mente han fortjente en lille mindeplade, hvor der skulle stå "Han skuffede mange gange" -

Den største, lidt vildsomme plantage hed "hesteskoplantagen", hvor man kunne være heldig at træffe en grævling. Og helt nede på skrænterne ved storåen, hvor der i gamle dage var en hellig kilde, lå "kirkeplantagen". En afløgger af Tvis kloster havde ligget der, men den blev nedlagt ved reformationen. Et lille kapel blev stående og brugt af cisterniencermunkene indtil Krisrian den III forlangte det fjernet. Det menes, at Gyldenstjerne brugte sten og tømmer derfra, da han byggede hovedbygningen på Vosborg 1548. Da plantagen blev anlagt, plantede bedstefar et kors af graner på kirketomten, og i det ene korsrum stod en gammel granitdøbefont, som vi altid betragtede med stor ærefrygt, selv om den var fuld af gammelt grønt vand. I 1956 var jeg med Holger (som var formand for fjordengsforsøgene) ved Thorsmindeslusen, og mens udvalget holdt møde, var damerne ovre for at se den ny kirke, indrettet i den gamle redningsstation, og der stod sandelig den gamle døbefont fra Skærum kloster. Jeg blev helt bevæget ved gensynet.

Neden for kirkeplantagen lå i min tidlige barndom et badehus anbragt på fire tønder ude i storåen, som var dyb og med stærk strøm, så vi badede inde i huset, måske på en rist. Det var friskt og koldt, men våde blev vi da. Vi måtte ikke komme udenfor og kun gå derned sammen med voksne.

Skærum mølle og teglværk hørte til Vosborg, men blev 1905 solgt til den mangeårige bestyrer Niels Villemoes (d. 1936). Han var en fin og dygtig mand og fuld af beundring

7
over hvad bedstefar næde at få udrettet i den korte tid, han var på Vosborg. Han holdt meget af mor og det smittede af på mig. Der skulle vi altid på besøg og blev meget vel modtaget - og beværtet af hans elskede kone Johanne Villemoes. Hun var desværre meget gigtsvag, men klarede sig op og ned med en hjemmelavet elevator. Det var meget spændende når Villemoes tog os med rundt og viste os hele gangen i teglværket lige fra lergraven, hvor vi kørte ud med tipvogne, til de færdige sten. Med ham fik jeg min første biltur 1911. Vi var på besøg på "teglgården" i Lemvig, og så fik jeg lov at køre med N.V og sønnen Laurits (som senere overtog teglværket) hjem i bilen, mens bedstemor og de andre damer pænt måtte tage med toget. Turen tog "kun" en time de 28 km. Det var en stor dag for mig. Hos "Knud i Broen" (Høgsberg) hvor der i gamle dage havde været gæstgiveri ved åen, var vi også til mange kaffegilder. En gang fik vi en tur i motorbåd helt ud til Nissumfjord, som vi ellers ikke kunne nå ud til over enge, kær og kanaler, selv om vi syntes at afstanden var kort, når vi så den fra tårnet. Mor fortalte, at der den vinter var oversvømmelse, så havet ~~og~~ eller fjorden gik helt ind til ydervolden, så de kunne løbe på skøjter derud, da har der nok været højvande i kanaler og voldgrave, men de var nok anlagt for det samme, da borgen blev flyttet længere ind mod land, efter at "manden med den blå kappe" (havet) havde ødelagt Niels Bugges borg. Det blev Predbjørn Podebusk, der efter en stormflod flyttede den i 1532.

I 1911 var jeg i tre måneder på Vosborg fra 11/6 til 12/9. Mor har nok ikke rigtig vidst, hvad hun skulle sætte mig til, da Asta nok var på højskolen hjemme den sommer. Jeg skulle gå til hånd i ferietiden, underholde bedstemor m. H₁₁n var sød og kærlig mod mig og prøvede på at beskæftige mig. Det var ikke så let, da den meget dygtige husjomfru, frk Camilla Mikkelsen, var bange for, at jeg skulle gå hende i bedene, så det gjaldt om for hende at vise, hvor unødvendig og uduelig ~~jeg~~ var (Og det var jeg nok også.)

Alligevel var det en dejlig sommer, hvor jeg kom bedstemor meget nærmere end i de korte ferier. Jeg tegnede lidt, spillede endnu mindre, læste meget - også sommetider højt for de andre. Syede lidt for bedstemor (missionsforklæder til hedningebørn) og mig selv. Hjalp lidt med strygningen efter den halvårlige storvask, som stod på i mange dage. Gik lange ture med bedstemor både i park og plantager. Hun var meget interesseret både i dyr og planter. Hun viste mig den sjældne "abeblomst" nede ved voldgraven, som kun findes vildt ganske få steder i landet. Lagde utallige kabaler, som var bedstemors afslapning i stedet for middagssovn og når hun ellers hvilede lidt - skulle tage mig af mindreårige gæster (Tang-Petersens og Nielly Benzons). I tiden 1 juli til 20 august 1911 var der 36 skiftende gæster, så tiden gik hurtigt. Vi var gerne opstillede på trappen når gæsterne kom eller rejste. Det sidste foregik om morgenen. Når vi så havde vinket længe til den hårdtlæssede vogn, kunne vi lige nå at løbe op til bommen ved ledvogterhuset og råbe og vinke endnu en gang. Det forlyder, at morbrøder Hans, dagen efter moster Gunilds bryllup 3/7. 1890, rev en fin dug til sig for at vinke med den, og det blev ikke så nådigt optaget. Af jævnaldrene gæster var næsten altid Hans og Esse Ammitzbøll. De var søsterdatter-

8
børn og bedstemor, så vi regnede dem altid som næstsødskendebørn. Så var der Elisabeth, "Tutte", og Ellen Roepstorff og et udvalg af Ingersleverne. Og et år havde mor Holger og Aage Maybom fra Tingsskov med, så hun foruden dem drog afsted med Tutte, Ellen, Asta og mig, så en ældre mand i toget ytrede stor medlidenhed med den stakkels kone, som havde 6 næsten jævaldrende børn..

Bedstemor var en glimrende fortæller og vidste jo alt om slægten, gården og egnen, så vi lyttede gerne, især når hun hentede sin "spændende skuffe". Der var mange breve fra kendte personer og politikere: Blicher, Orla Lehmann m fl og først og sidst H C Andersen, og de mange berømte papirudklip, han lavede, især til bedstemors lidt evnesvage yngre søster Mathilde, "Thilde" f 1846, som blev ved at være "barn" på Vosborg til sin død 1916. Hun var nem og morsom. En del af papirklippene blev givet til H C Andersens hus i Odense. Han var flere gange gæst på Vosborg. I længere tid i sommeren 1859. I et af brevene sender han: Jylland mellem tvende have, som han havde digtet på rejse mellem Viborg og Randers: "Jeg skriver den strax af til Dem, kære herr etatsråd (bedstemors far), De som først varmt og kærligt modtog mig i Jylland". Det største klenodie var den fine guldsnustobaksdåse, som E Tang fik af Frederik d VII efter besøget i 1861. Den var aflang med et miniaturbillede af kongen på låget, indrammet af en række perler. Vi var lige betaget hver gang, den kom frem.

Næste kongebesøg var i 1908, da I C Christensen rejste rundt med Fr. den VIII med familie for at vise dem vestjylland. De havde blandt andet været på Åskov højskole og hos I C i He og kom vel derfra eller fra Ringkøbing om morgenen. I tårnet var udkikso-ster, der skulle melde, når de kunne se de kongelige vogne på landevejen fra Ulfborg. Der var stor modtagelse på trappen, hvor Egse Ammitzbøll overrakte blomster til dronningen, Ellen Roepstorff og jeg tog os af prinsesserne (gift Cattenskjold) og Thyra, hvorfor vi tre fik den store ære, ved jeg ikke, måske fordi vi var de yngste af de kusiner, der var så heldige at være på Vosborg ved den store begivenhed, som var højdepunktet af alle ferier. Vi var ivrige vejvisere for prins Gustav og de to prinsesser både ude og inde. Hvad bedstemor og kongeparret og de øvrige gæster foretog sig imens, aner jeg ikke. Der var fin frokost på salen, men da det ikke var for børn, ved jeg ikke, hvad de fik at spise. Prins Gustav sagde at når der var gæster på Sorgenfri hos hans bedsteforældre fik de latid lov at sidde ved et børnebord, så det syntes han vi skulle have haft lov til.. Dag efter samlede vi cigaretskod m m fra de pladser, hvor de høje gæster sad. Og Asta så lejlighed til at stjæle et par blomster fra dronnengens buket, som ikke var med til bords. Mor skrev bagefter en vise om hele ferien, hvori blandt andet stod:

Vi kongens hånd måtte venligst trykke

og I C smilede til os huldt.

hos Gustav gjorde vi vældig lykke,

han ser ej ud, som han dør af sult.

Prinsesserne vandred vi med i haven,

prinsesse dagmar, hun er skam sød.

Mena ak vi andre gik glip at gaven

9 den faldt alene i bedstemors skød

Hun fik et meget fint guldarmbåndsurs, som var noget helt nyt den gang. Hun var glad for det og bar det altid siden.

Hver sommer fik vi alle en heldagstur til havet. Enten til Husby klit eller Vedersø. Vi kørte af sted om morgenen i to vogne. Der var ca 3 mil (20 km), så de, der sad på fjæl i arbejdsvognen kunne nå at blive temmelig ømme hist og her. Men det gik med sang og højt humør. Vi havde kæmpemadkurve med, og jeg mener, vi fik kaffe i en af de røde gårde, derude. Når vi trætte og forblæste kom hjem fik vi skinke, løgsovs og nye kartofler til aften - Der blev også gerne en hedetur en eftermiddag med Jaftevand og kager til "Vosborg lyng".

I sommeren 1911 kom jeg med bedstemor, Thilde og frøken Mikkelsen på mange ture både før og efter, de mange gæster kom. Vi var flere gange på besøg i Ussborg, i Holstebro, Lemvig og på Quistgård, hvor fru Olufsen var mors gode veninde fra ungdommen på Bakma, hvor onkel Ludvig Ingerslev var huslærer for Trønbergs børn i sine unge dage. Og en dejlig havtur til Bovbjerg med storm og storebølger helt op over skrænten.

Når jeg prøver at tænke på de allerførste besøg på Vosborg ved jeg, vi en gang var der i julen - far, mor, Asta og jeg. Vist nok ikke så længe juleaften. Det har nok været omkring 1899-1900. Jeg var i hver fald ikke begyndt at gå i skole. Juletræet, en meget stor ædelgran, stod i kongestuen og spejlede sig i de lange konsolspejle mellem vinduerne, så der var tre juletræer, så det syn gjorde indtryk på os. Bagefter spillede vi gnav i spisestuen. Jeg husker slet ikke om det var koldt og mørkt på de lange trapper og gange, men det må der have været. Jeg kan da huske det batteri af petroleumlamper, jomfruen skulle gøre i stand hver morgen. - I den lyse sommer kunne vi jo sagtens klare os. Men da gæsterne var væk i 1911 og det begyndte at blive mørkt om aftenen, var jeg slemt ked af det når jeg skulle i seng. Jeg boede på jomfru Smidstrups værelse, og der var meget mørkt på grund af volden tæt udenfor. Og så var der meget langt til de andre damer. Vi lå næsten i hver sin ende af det store hus, som var fuldt af lyde. Så da musene begyndte at holde mig vågen om natten, og overn i købet også var i min seng, fik jeg lov til at flytte op til frk Mikkelsen's sidste etter. Det var en stor lettelse. Jeg ved, at mor som ung var meget bange om natten, og hun boede dog sammen med sine søstre. Det var helt ufatteligt for bedstemor for hvem Vosborg var det trykkeste sted på jorden, hvor hun levede i næsten 90 år.

I 1913 var mor og jeg oppe til bedstemors 75 års fødselsdag den 9/10. Der var stor middag på salen med mange af egnens folk. Bordet var skønt pyntet med efterårsløv og blomster og frugt. Det fine spisestel til 36 personer med røde bær - bærbær - kongeligt porcelæn fra bedstemors bryllep, var meget smukt. Egnens mesterkok, Peter Brøde, som var uundværlig til alle gilder og fester på hele vestkysten, var der selvfølgelig - først i køkkenet, siden ved serveringen. Han herskede suverænt over alle medhjælpere, også frk Mikkelsen - og var en myte deroppe. Sidste gang vi var i forbindelse med ham var i Skibelund til Asta og Kristian's solvbryllup med ca 200 gæster den 24-8-1942, hvor Asta havde fået fat i ham til hjælp. Hvor var det morsomt at se ham igen.

10
Så kom jeg først derop igen sommeren 1919, da jeg trængte hårdt til det efter sommer-
sliddet i forretningen i Askov. Det gjorde ikke noget, at der ikke var andre gæster
tilbage og vejret var lidt trist. Jeg nød bare at være deroppe igen.

I 1922 i august var mor, Holger og jeg deroppe. Så selv om jeg skrev, at kongebesøget i
1908 var højdepunktet af alle ferier, så var denne dog den allerbedste. At få lov at
vise sin allerbedste ven alle herlighederne og fortælle om alle minderne fra vores
"slot i vesterled". Da vi havde cykler med tog vi os en dejlig havtur til Fjand og
nød livet derude, selv om vejret ikke var alt for godt. Mor og jeg var på Vosborg igen
1925 inden Holgers og mit bryllup den 14.10. Det blev så sidste gang selv om bedste-
mor først døde 1928 knap 90 år gammel. Asta og mor var med til begravelsen. Jeg kunne
ikke tage væk fra lille Asta på Ladelund. På en plade på bedstemors kiste i grav-
højen på Ulfborg kirkegård står: "Trofast værnede hun om slægtens gamle minder og
samlede gæstfrit den opvoksende slægt om sig på den gamle gård".

I 1923 overdrog bedstemor Nørre Vosborg til sine søsterbørn: Skoleinspektør Anna Bar-
fod og Andreas Tang Barfod (hustru Misse Zander Barfod), som blev eneejere i 1931.

I 1946 solgte de gården til Th. Sørensen og Ivar Lundgaard, som kort tid efter
solgte til overretssagfører J. F. Krarup, hvis enke endnu ejer den 1969.

I juli 1948 var der græsmarksmøde i Ringkøbing med udflugt til Ulfborg. Vi fik da
Asta fra Skibelund til at komme til Skanderborg og følges med os. Vi to gik så pil-
grimstur i Vosborgs have og park, meden Holger var med til markture på egnen. Om efter-
middagen samledes alle de ca 400 mødedeltagere i borggården, hvor J. F. Krarup gjorde
rede for Vosborgs historie. Bagefter var han så flink at invitere Asta og Holger og
mig indenfor. Det var meget morsomt at se, hvor smukt meget var repareret og sat i
stand, men der var sandelig langt igen. I 1937 fejrede efterkommere af slægten Tang
familiens 150-årsdag på gården. Da var salen gjort i stand, så festen kunne holdes
der. Andreas og Misse Barfod nåede ikke at komme op at bo på hovedbygningen. Der mang-
lede jo både lys, varme m m

Barfods boede meget hyggeligt i forpagterboligen, som var mere overskuelig.

Vi besøgte dem der i 1938, da Holger skulle til møde i Ulfborg, så børnene og jeg
tog med, og vi blev alle meget gæstfrit modtaget, og jeg nød at vise børnene det hele
deroppe og håber, de endnu kan huske noget fra turen.

Hadsten 1973 Else Land Jensen, f Brummer.

datterdatter af Henni Stampe Valeur